

სტუ-ს ახალი საგანმანათლებლო გეზის (სტრატეგიის) კვალდაკვალ

მეოცე საუკუნის მიწურულის მსოფლიო, ბოლო ათწლეული და ოცდამეერთე საუკუნის პირველი დეკადა საგანმანათლებლო რეფორმებითაა გამოირჩა – დრომ ახალი რაკურსით განათლებისა და სწავლების ორიენტირთა განსაზღვრა მოითხოვა. ამის დასტურია სტრატეგიული განვითარების ის ძირითადი ორიენტირები, რაც ევროპულმა საგანმანათლებლო სივრცემ და გარემომ მსოფლიოს წამყვან უნივერსიტეტებს შესთავაზა ბოლონის (1999 19 ივნისი), ლისაბონის (2000 წლის მარტი), კოპენჰაგენის (2002 წლის ნოემბერი) პროცესებისა და ლისაბონის (რომელშიც საქართველო 1997 წლის 11 აპრილიდან ჩაერთო) კონვენციის სახით.

ამ მხრივ დროის მოთხოვნებს, ვფიქრობთ, არც საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი ჩამორჩება. მხედველობაში გვაქვს საგანმანათლებლო გეზი – საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის განვითარების ძირითადი მიმართულებანი, რაც ნათლად ჩამოყალიბებული სტუ-ს რექტორის არჩილ ფრანგიშვილის 2012-2016 წლის გეგმაში [1].

და მაინც, როგორია ეს ხედვა, რა რეალიებს და უმთავრესი მიზნების განხორციელებას ისახავს?

უპირველეს ყოვლისა, თანამედროვე საგანმანათლებლო ეტაპზე გასათვალისწინებელია სტუ-ს მდიდარი სამეცნიერო-ტექნოლოგიური გამოცდილება და პოტენციალი, ასევე ჩვენი საერთაშორისო კონტაქტები პარტნიორ უნივერსიტეტებთან; სიღრმისეულად ამ სამოქმედო-საგანმანათლებლო გეგმის ძირითადი პოსტულატები, „ცოდნის ეკონომიკაზე“ დაფუძნებული, ასეთია:

1. საუნივერსიტეტო სწავლების ახალმა მოდელმა ხელი უნდა შეუწყოს მეცნიერს, პროფესორს, რათა მან შექმნას ახალი, ღირებული და არ დაკმაყოფილდეს აწ უკვე მიღწეულით. სწავლების ეს ახალი მოდელი, საშუალებას უნდა იძლეოდეს, პროფესორმა თავად შექმნას საკუთარი ბედი – ნიჭის, გონის, ცნობიერებისა და ხასიათის შესაბამისად;

2. დღევანდელი საუნივერსიტეტო განათლებისაგან ითხოვს სწავლების „ნიჭისა და უნარის მოდელზე“ გადასვლას, სადაც მაქსიმალურადაა გათვალისწინებული პროფესიულიდან გამომდინარე ცოდნის ათვისებისა და პროფესიული უნარ-ჩვევების გამომუშავების წინაპირობები. ეს ახალი მოდელი შექმნილია ადამიანის რეალობის ობიექ-

ტური აღქმისა და განსაკუთრებული უნარების გამოყენება – განვითარების მიზნით, რის საფუძველზეც ყალიბდება პროფესიაზე მიზანმიმართული სწავლების სისტემა, რომელიც თავის მხრივ ითვალისწინებს თვითმოტივაციას სწავლების მიმართ; სტუ-ს რექტორს საუნივერსიტეტო სწავლების სისტემაში აუცილებლად მიაჩნია ანდრაგოგიკის – სპეციალური კომპონენტის, შეტანა, სწავლების ყველაზე ეფექტური მეთოდების მოძებნისათვის. მისივე დასკვნით, ამ კუთხით სტუ-ში დიდი ყურადღება უნდა დაეთმოთ კვალიფიკაციის ამაღლების და გადამზადების სასწავლო ცენტრის ფუნქციონირებასა და განვითარებასაც;

3. აუცილებელია ეფექტური მართვის მექანიზმების და შესაბამისი საუნივერსიტეტო მოდელის დამუშავება. ტექნიკურ უნივერსიტეტში ამოავითვე მკაფიო პრიორიტეტად უნდა ჩამოყალიბდეს, სტუ-ში არსებული ყველა სპეციალობისათვის, საინოვაციო საგანმანათლებლო მიმართულება.

საგანმანათლებლო საინოვაციო პროგრამების შედგენისას გასათვალისწინებელია, როგორც სტუ-ს მდიდარი სამეცნიერო-ტექნოლოგიური გამოცდილება და პოტენციალი, ასევე ჩვენი საერთაშორისო კონტაქტები პარტნიორ უნივერსიტეტებთან. გარდა აღნიშნულისა, უმნიშვნელოვანესია პრინციპულად ახალი, დისციპლინათშორისი საინოვაციო საგანმანათლებლო პროგრამების შექმნა;

4. სტუ-ში უნდა შეიქმნას ახალი საგანმანათლებლო ფორმები, ე.წ. „კორპორაციული უნივერსიტეტები“, როგორიცაა:

- მართვისა და ინოვაციების უმაღლესი სკოლა;
- სახელმწიფო ადმინისტრირების უმაღლესი სკოლა;
- ინოვაციური ბიზნესის უმაღლესი სკოლა.

„კორპორაციული უნივერსიტეტების“ სამაგისტრო პროგრამები შეიქმნება ტექნიკური უნივერსიტეტის თანამშრომელთა მიერ და მკვიდრ საფუძველს შეუქმნის მაღალი კლასის, დარგობრივ მენეჯერთა ჩამოყალიბებას.

5. რექტორის თვალთახედვით, განათლების დონე, ნებისმიერ სახელმწიფოში განაპირობებს ეკონომიკის მდგომარეობას, რის გამოც ოთხკომპონენტური „ცოდნის ეკონომიკა“ წარმატებულად გამოიყენება თანამედროვე სახელმწიფო მშენებლობაში („ცოდნის ეკონომიკის“ კომპონენტებია: ა) განათლება ბ) თამაშის წესები ეკონომიკაში; გ) ინფორმაციული ინფრასტრუქტურა (ტელეკომუნიკა-

ციის, მონაცემთა გაცვლის საშუალებანი და ა.შ.); დ) და ყველაზე მნიშვნელოვანი – „ინოვაციური სისტემა“ (ლაბორატორიების, სამეცნიერო ცენტრებისა და უნივერსიტეტების განვითარებული ქსელი).

6. მეცნიერული კვლევის კო-მერციალიზაცია, რაც გულისხმობს მეცნიერულ კვლევათა კომერციალიზაციის ორიგინალური კონცეფციის შემუშავებას, ინოვაციური ბიზნესისათვის აუცილებელი უნარ-ჩვევების შესწავლას [1].

7. სტუ-ს განათლების თანამედროვე სისტემა უნდა გამდიდრდეს ახალი ორგანიზაციული სტრუქტურებით: დისტანციური სწავლებით, ვირტუალური კლასებით. უნდა შეიქმნას და დაინერგოს ელექტრონული უნივერსიტეტის ტექნოლოგია, რომელიც იქნება ახალი საფეხური ტრადიციული, დისტანციური და „ონ-ლაინ“ სწავლების ფორმების განვითარებისა [1].

8. უნდა გავითავისოთ ე.წ. საკონტრაქტო გარიგება – სახელმწიფო საგანმანათლებლო სისტემების მიერ დადებული ხელშეკრულება, კონტრაქტი, არასახელმწიფო, კერძო ორგანიზაციებთან – იმგვარი საგანმანათლებლო პროდუქტისა და მომსახურების მისაღებად, როგორც მას სჭირდება.

9. საუნივერსიტეტო-საინოვაციო სტრატეგია გათვლილი უნდა იყოს ინტელექტუალური ელიტის შესაქმნელად.

10. სტუ-ში ახალი ეკონომიკური სტრუქტურირება უნდა ემყარებოდეს: საინოვაციო ცენტრებს, ტექნოლოგიური პარკებს, საინვესტიციო ფონდებს, საცდელ წარმოებებს, საკონსტრუქტორო ბიუროებს და სხვა, რომლებიც განაპირობებენ საბაზრო მექანიზმების ამუშავებას ტექნიკურ უნივერსიტეტში, შექმნიან ახალ სამუშაო ადგილებს მეცნიერებაში, წარმოებასა და სამეცნიერო – ტექნოლოგიური და ტექნიკური მომსახურების სერვისის სფეროში, როგორც პროფესორ-მასწავლებელთათვის და დამხმარე პერსონალისათვის, ასევე სტუდენტებისათვის. საჭიროა სტუ-ს საერთაშორისო კონტაქტების სტიმულირება უცხოურ უნივერსიტეტებთან, რომელთაც უკვე დიდი ხანი აქვთ მსგავსი ეკონომიკური სტრუქტურები.

11. სტუ-ს სამეცნიერო-კვლევითი მოღვაწეობა ინოვაციაზე ორიენტირებულ განათლებას უნდა ემსახურებოდეს, რისთვისაც უნდა განვითარდეს ინოვაციათა სამეცნიერო-საწარმოო-ტექნოლოგიური სტრუქტურების მხარდამჭერი რეჟიმი. ამ მიმართულებით აქტუალურია, უკვე კარგად აპრობირებული სტრუქტურების – ტექნოპარკების, ბიზნეს-ინკუბატორების, საინოვაციო-ტექნოლოგიური ცენტრების შექმნა. საინოვაციო სტრუქტურა უაღრესად „დაინტერესებულია“ სამეცნიერო-საწარმოო დანერგვების ზონებით, სადაც სამეცნიერო იდეები და ახალი ტექნიკის საცდელი ნიმუშები

დაიყვანებიან საწარმოო ციკლში მომუშავე პროდუქტამდე. ეს კი ერთიანად გაზრდის ამ ჭრილში საუნივერსიტეტო შემოსავლებს.

12. უნდა მოხდეს საზოგადოების სოციალ-ეკონომიკური ინტერესების გაერთიანება, რაც მხოლოდ იმ შემთხვევაშია შესაძლებელი, როცა განათლება და მეცნიერება ითვალისწინებს ბიზნესის რეალურ პრობლემებს, ეს კი შესაძლებელია მხოლოდ საგანმანათლებლო-სამეცნიერო-საწარმოო კორპორატიული გაერთიანებების ორგანიზებით. ამგვარი გაერთიანებების ძირითადი კომპონენტები იქნება ერთი მხრივ, ინტელექტი, ცოდნა, და მეორეს მხრივ, ბიზნესთან ასოცირებული რამდენიმე სახის ინტელექტუალურ-მატერიალური მსახურელი: მცირე და საშუალო ბიზნესის საწარმოო ბაზა, პროექტთა მართვა, ბიზნეს-დაგეგმვა და იდეები, მარკეტინგი და მენეჯმენტი.

13. სტუ-ს სასწავლო სამსახურმა უნდა მოახდინოს საინჟინრო განათლების, მსოფლიოში „საუკეთესო გამოცდილების“ (სწავლების მეთოდика, სასწავლო დისციპლინათა კომპლექტაცია, პროგრამული უზრუნველყოფა, ტრანსფერი ტექნიკური უნივერსიტეტის საგანმანათლებლო სფეროში) დანერგვა. ამგვარი ნოვაციების რეალიზება დამოკიდებული იქნება საინჟინრო ცოდნის პროგრამის ხარისხის შეფასებაზე, სწავლების პერიოდში შეძენილ კომპეტენციაზე. იმავდროულად უაღრესად მნიშვნელოვანია საგანმანათლებლო პროგრამათა უნიფიკაცია ძირითად საერთაშორისო საგანმანათლებლო კრიტერიუმებთან, რაც შედეგად მოგვცემს ჩვენივე კურსდამთავრებული სპეციალისტების უფლებრივად გათანაბრებას სხვა ქვეყნების პროფესიონალებთან. პრიორიტეტად უნდა დავსახოთ ის, რომ სტუ-ს განვითარების ერთ-ერთ მნიშვნელოვან მდგენელად იქცეს ინსტიტუციური ჰარმონიზაცია საერთაშორისო საინჟინრო ალიანს-თან და იმ მმართველობით სტრატეგიასთან, რაც აღნიშნულია დოკუმენტში: „კურსდამთავრებულთა ატრიბუტები და პროფესიული კომპეტენციები“. ეს კი თავის მხრივ დღის წესრიგში აყენებს ვაშინგტონის, სიდნეისა და დუბლინის ხელშეკრულებებთან სტუ-ს მიერთების სტრატეგიულ აუცილებლობას. ყოველივე ეს კი უნდა წარიმართოს სწავლების თანამედროვე თეორიების სრული და სიღრმისეული გათვალისწინებით, რაც გულისხმობს კოგნიტურ ფსიქოლოგიასა და განათლების თეორიისადმი კვლევით მიდგომას.

14. დღეს სტუ-ში დანერგილი და ფუნქციონირებადი „სტუდენტთა აკადემიური მოსწრების მონიტორინგის ელექტრონული სისტემა“ თავისი დანიშნულებით სტუდენტის ყოველკვირეული შეფასებისა და ინფორმირებულობის უზადო ფორმად უნდა ვაქციოთ. ვფიქრობთ, „ელექტრონული უწყისი“ ამ მხრივ გამჭვირვალე სახეა სასწავლო

პროცესისა (რაც გულისხმობს ტრიადას – „სტუდენტი – უნივერსიტეტი – პედაგოგი“). მდგრადი განვითარება, ისე როგორც პროექტირების თანამედროვე სისტემები და ციფრული ლაბორატორიები, ჩვენი ღრმა რწმენით, სტუ-ში დიდი სარგებლის მომტანი გახდება.

ის ძირითადი მიმართულებები, როგორიცაა: ა. მეცნიერული კვლევის კომერციალიზაცია, ბ. ტექნიკური უნივერსიტეტის საბაზრიო ურთიერთობებში ინტენსიურად ჩართვა, გ. ტექნოლოგიური ინოვაციების დანერგვა და სამეცნიერო-კვლევითი პროექტების წარმატებით განხორციელება საწინდარი იქნება სტუ-ს ხვალისდელი დღისა. სტრუქტურული მოდერნიზება, მართვის ხარისხის სისტემის სასწავლო და სამეცნიერო პროცესში სრულყოფილად დანერგვა საერთო ორგანიზაციული წინსვლის წინაპირობად უნდა აღვიქვათ – სტრუქტურიზებული მართვის სისტემა, დაფუძნებული კომპეტენციაზე, შრომის განაწილებაზე, ურთიერთკონტროლზე, შრომის ბაზრის მოთხოვნებზე, ხარისხზე და ა.შ., რექტორის დასკვნით, შექმნის სტუ-ს ახალ იმიჯს, ახალი იმიჯი კი, საბაზრო ურთიერთობებზე გადასვლისთანავე, გულისხმობს ეკონომიკური უსაფრთხოების კონცეფციის შექმნას – ახალ ურთიერთობებს (სტრატეგიას) საერთაშორისო საინჟინრო ორგანიზაციებთან.

სტუ-ს რექტორის ჩვენ მიერ ჩამონათვალში, რომელშიც გამოკვეთილია სტუ-ს, როგორც სასწავლო-სამეცნიერო დაწესებულების სამომავლო გეზი და ამოცანები, ვფიქრობთ, სტუ-ს არაერთი პროფესორის მეცნიერულ საქმიანობაში განხორციელებულია და ახლაც ხორციელდება. სამინუსოდ გვინდა დავასახელოთ სტუ-ს არქიტექტურისა და ურბანიზაციის ფაკულტეტის სრული პროფესორი, რუსთაველის პრემიის ლაურეატი, საქვეყნოდ ცნობილი არქიტექტორი ვახტანგ (ჯემალ) დავითაია, რომლის სახელი და ღვაწლი, მეცნიერული და პედაგოგიური შემოქმედება დიდი ხანია გასცდა საქართველოს ფარგლებს – მას იცნობენ ქართველი და რუსი კოლეგები, გერმანული, იტალიური, არგენტინული, ბრაზილიური, ბულ-

გარული, ლატვიური, სლოვაკური, იაპონური, ამერიკული სოლიდური გამოცემები [2, 2].

და აი, როგორც ახლახანს ჩვენთვის ცნობილი გახდა, სტუ-ს პროფესორმა, ვ. დავითაიამ ცნობად მიიღო, რომ ჩეხეთში, მეოცე საუკუნის ბოლოს, პრადის უმაღლესი ტექნიკური უნივერსიტეტის არქიტექტურის ფაკულტეტის არქიტექტურის ისტორიისა და თეორიის კათედრამ გამოსცა მონოგრაფია – სასწავლო სახელმძღვანელო „არქიტექტორები, პროგრამები, რეალიზაცია“ (ჩეხურ ენაზე). ესაა „პარალელური ტექსტები არქიტექტურის ისტორიისა და თეორიის შესასწავლად“. პრობლემა განხილულია მსოფლიოს 20 არქიტექტორის მაგალითზე, მოიცავს 1900-2010 წლებს. ჩეხურ ენაზე გამოცემული წიგნის ავტორები არიან: ფილოსოფიის მეცნიერებათა დოქტორი ოლდრიჟიხ შვეჩუკი, არქიტექტორები: ონდრჟეი ბენეში, იან დრჟევიკოვსკი და იაროსლავ სლადიჩეკი. ფაქტი უადრესად საყურადღებოა არა მხოლოდ ქართული არქიტექტურისათვის, არამედ ზოგადად ქართული კულტურისა და მეცნიერებისათვის [3, 93] – ოც მონაწილე არქიტექტორის – მეოცე საუკუნის „არქიტექტურის მამების“ (ფრენკ ლოდ რაიტი, ჰენრი ლუის სალივანი, ადოლფ ლოოსი, ბრუნო ტაუტი, ვალტერ გროპიუსი, „ბაუჰაუსი“ – ევროპული „მოდერნიზმის“ ხელოვნების, დიზაინის და არქიტექტურის ავტორიტეტული სკოლა, ლე კორბუზიე, მის ვან დერ როე ერის მენდელსონი, ალდო როსსი, მარიო ბოტა, ქრისტიან დე პორტ-ჰამპარკი...) გვერდით ქართველი მეცნიერის მოხსენიება დიდი პატივი და აღიარებაა.

სწორედ ასეთმა წამყვანმა პროფესორებმა უნდა იკისრონ და თავს იდონ უნივერსიტეტის რექტორის მიერ დასახული საგანმანათლებლო პროექტების განხორციელება და რესურსების ამოქმედება თავთავიანთ სფეროში. ჩვენ ამის უნარი ნამდვილად შეგვწევს. ეჭვი არ გვეპარება, სტუ-ს ახალი საგანმანათლებლო პროგრამა და სტრატეგიული გეგმა ხორცს შეისხამს – საქართველოში, ასევე საქართველოს ფარგლებს გარეთაც, სტუ-ს შესანიშნავი კოლექტივი თავისი სამეცნიერო პოტენციალით თავის სიტყვას იტყვის.

BADRI TSKHADADZE

IN THE FOOTSTEPS OF THE NEW EDUCATIONAL PATH (STRATEGY) OF THE GTU

Summary

The priorities of the “Strategic plan for the development of Georgian Technical University (2009-2013 years)” offered by the rector of GTU, professor Archil Prangishvili, are demonstrated in the article. Possibilities of implementation of this plan-strategy are shown. As an example is given the architectural

activity of the full professor of GTU, winner (laureate) of the Shota Rustaveli prize, Vakhtang Davitaia, acknowledgment of its merit (works, architectural designs) in the foreign countries (namely, Czech Republic), alongside with world-known architects, such as "Fathers of the Architecture" of the 20th century Franc Lloyd Wright, Henry Louis Sullivan, Adolf Loos, Bruno Taut, Walter Gropius, "Bauhaus" – authoritative school of European "modernism" art, design and architecture, Le Corbusier, Mies van der Rohe, Erich Mendelsohn, Aldo Rossi, Mario Botta, Christian de Portzamparc...

According to the author's conclusion, the new educational program and plan of the Georgian Technical University will take shape in Georgia, as well as outside of our country, and excellent collective of the GTU will have its say, thanks to its scientific potential.

გამოყენებული ლიტერატურა:

1. არჩილ ფრანგიშვილი, საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის განვითარების სტრატეგიული გეგმა 2012-2016 წლისათვის. FRANGISHVILI PROGRAMA PDF Adobe Reader.
2. მათა დავითაია, ბრწყინვალე ბუნება, ბრწყინვალე ხალხი, ბრწყინვალე არქიტექტურა, თბ., 2011
3. ზადრი ცხადაძე, მნიშვნელოვანი აღიარება (ინტერვიუ ვახტანგ დავითაიასთან). „პარალელი“ (სა-ლიტერატურო-სამეცნიერო ჟურნალი), 2012, №3.